

Współczesna Gospodarka

Contemporary Economy
Electronic Scientific Journal
www.wspolczesnagospodarka.pl

Vol. 6 Issue 4 (2015) 69-77
ISSN 2082-677X

PRZYPADEK BANKU PALMAS Z BRAZYLII JAKO SPOSÓB NA WALKĘ Z LOKALNYM KRYZYSEM XXI WIEKU

Beata Geruzel-Dudzińska

Streszczenie

W niniejszym opracowaniu przedstawiono działalność Banku Palmas z Brazylii, który działając na zasadach demokratycznego uczestnictwa i poprzez wykorzystanie własnej waluty osiągnął wielki sukces. W obecnych czasach, gdzie większość krajów zmagają się ze skutkami mniejszych bądź większych kryzysów gospodarczych doświadczenia banku z Brazylii wykorzystujące koncepcje gospodarki solidarnej, mogą stać się ważną wskazówką dla Państw ogarniętych kryzysem. Celem autora było przedstawienie jak gospodarka solidarna zakładająca integrację producentów i konsumentów, w której krąży pieniądź może przyczynić się do walki z bezrobociem oraz do wzrostu dochodów i poziomu życia lokalnej społeczności.

Słowa kluczowe: waluta alternatywna, gospodarka solidarna, bezrobocie, sieć prosumentów

Wstęp

W ostatnich latach coraz częściej mówi się o końcu wzrostu gospodarczego, szczególnie w krajach wysokorozwiniętych. Dominuje przekonanie, że złoty wiek Zachodu minął. To nasuwa pytanie – co dalej? Przypadek Grecji, która boryka się z niesamowitymi problemami, w tym bardzo wysokim bezrobociem skłania do myślenia. Być może koncepcja gospodarki solidarnej, która zakłada integrację producentów i konsumentów, w której krąży pieniądź i generuje zatrudnienie w społeczności, jest wyjściem z sytuacji. Poszukując odpowiedzi na to pytanie warto przyjrzeć się przypadkowi z Brazylii. Stworzona tam instytucja finansowa Banco Palmas (Bank Palmas) wykreowała alternatywną walutę - palmas, wyprowadzając z ubóstwa i bezrobocia społeczność dzielnicy Conjunto Palmeira¹, która wydawała się być bez szans. David Boyle z brytyjskiej fundacji New Economics Foundation, uważa, że szczególne doświadczenia Brazylii mogą być odpowiedzią na skutki kryzysu. Boyle pisze, że eksperymenty z

¹ Conjunto las Palmeiras znajduje się w okolicy miasta Fortaleza z ponad 32.000 mieszkańców, do 2007 roku była częścią dużego miasta- Jangurussu. Dopiero po roku 2007 stała się osobną dzielnicą. Fortaleza to czwarte co do wielkości miasto w Brazylii, z 34 kilometrami plaż.

alternatywnymi walutami w Brazylii mogą przydać się zrujnowanemu społeczeństwu Grecji. Kiedy nie będzie tradycyjnych pieniędzy, trzeba będzie wymyślić lokalne formy wymiany.

1. Uwarunkowania historyczne

Historia powstania banku Palmas sięga roku 1973, kiedy to władze miasta Fortaleza w Brazylii zatwierdzają uchwałę o przebudowie wybrzeża miasta. W planach było utworzenie w tym miejscu idealnego miejsca dla turystyki, czyli nadmorskie promenady, hotele, bary, restauracje i temu podobne rzeczy. W wyniku tej uchwały społeczność rybacką i innych mieszkańców wybrzeża wysiedlono i przeniesiono w głąb lądu na opuszczone tereny bagniste. Dzielnica, do której przesiedlono społeczność dziś znana jest jako Conjunto Palmeira, była pozbawiona podstawowych rzeczy potrzebnych do życia takich jak woda, energia elektryczna, drogi czy chociażby domy mieszkalne. Do przesiedlonej społeczności zaczęli dołączać nowi mieszkańcy, którzy uciekając przed suszą w kierunku oceanu osiedlili się w Conjunto Palmeira. Ponadto nowi mieszkańcy przenosząc się w głąb lądu zostali pozbawieni podstawowego źródła dochodów, jakim było rybołówstwo. Zostali pozostawieni sami sobie, bez środków do życia i warunków do normalnej egzystencji. Brakowało dostępu do usług publicznych, panowało bezrobocie i ubóstwo. Zapomniana przez władze społeczność zmagająca się z chorobami i wysoką śmiertelnością.

W 1981 roku mieszkańcy zebrali się w celu omówienia panującej sytuacji i planu poprawy życia ich społeczności. Utworzyli Stowarzyszenie Mieszkańców Conjunto Palmeira (Associação dos Moradores do Conjunto Palmeira) w skrócie nazywane ASMOCONP. Początkowo głównym problemem dla wspólnoty był problem braku wody zdatnej do użytku. Ludzie cierpieli z pragnienia, a wody nie było. Wpływ na to miały między innymi powodzie sezonowe, gdzie zanieczyszczona woda gruntowa dostawała się do studni publicznych i nie nadawała się później do picia. Przyjeżdżały cysterny z wodą, jednak ceny były tak wygórowane, że mieszkańców nie było stać na jej kupno. Społeczność, po niezliczonych obietnicach podłączenia domów do dystrybucji wody z sieci miejskich, postanowiła wziąć sprawy w swoje ręce. Pomogła im w tym niemiecka Agencja GTZ (Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit). Zaproponowała projekt rozwoju dla społeczności, który zostanie opracowany przez społeczność i bezpośrednio przez nią będzie realizowany i nadzorowany. Projekt opiewał na wartość około 2 mln reali brazylijskich, czyli około 1.2 mln USD. W ramach tego przedsięwzięcia dzielnica doczekała się sieci wodno-kanalizacyjnej, a także systemu drenaży zapobiegających powodziom związanym z bagnistymi terenami. Wprowadzono plan budowy domów, do tej pory mieszkańcy mieszkali w prowizorycznych chatkach z gliny. Wszystkie te jednak reformy nie poprawiły sytuacji materialnej mieszkańców nadal borykali się oni z brakiem pracy i ubóstwem.

Stowarzyszenie zadało sobie następujące pytanie - dlaczego jesteśmy tak biedni? Odpowiedź była bardzo prosta - bo nie mamy pieniędzy. W tym momencie, stworzono mapę, która miała pokazać, co ludność zużywa lub produkuje, jednak najważniejszą rzeczą było wskazanie miejsca obrotu tych rzeczy. Mapę nazwaną "Mapą Produkcji i Konsumpcji". Mapa pokazała, jak dużo pieniędzy brakowało, a wszystkie zakupy (żywność, ubrania, kosmetyki, sprzęt itp.), miały miejsce poza dzielnicą, czyli pieniądze opuszczały dzielnicę i krążyły w innych, bardziej rozwiniętych rejonach gminy. Końcowy wniosek był jeden - cały cykl poprzez produkcję i konsumpcję ma zaczynać i kończyć się w okolicy, to pozwoli na generowanie miejsc pracy i dochodów, a tym samym doprowadzi do zmniejszenia ubóstwa. Zrodził się pomysł utworzenia instytucji, która oferuje mikropożyczki dla lokalnych przedsiębiorstw i konsumentów, a tym samym pobudzi gospodarkę okolicy, co ostatecznie doprowadzi do zmniejszenia biedy.

Pomysłodawcą był Joaquim de Melo Neto Segundo. Czerpał on inspiracje z Azji Południowej, a dokładnie z Bangladeszu. Jako punkt wyjścia posłużyły udzielane tam mikrokredyty dla osób wykluczonych z tradycyjnego systemu bankowego. Joaquim pomyślał, iż jest to dobry pomysł, aby wprowadzić takie pożyczki w Conjunto Palmeira, które mogą stać się początkiem rozwoju dzielnicy.

2. Powstanie Banku Palmas

W styczniu 1998 r. ASMOCONP na czele z Joaquim de Melo Neto Segundo stworzyło Banco Palmas, jako strategię walki z bezrobociem, tworzenia lokalnych miejsc pracy i możliwość uzyskania dochodu dla mieszkańców. Tworząc bank stworzono również walutę alternatywną do reala brazylijskiego nazwaną palmas.

Joaquim ustalił struktury i sposób działania banku w oparciu o trzy główne osie pracy:

1. Zintegrowany system rozwoju lokalnego, który promuje kredyty, produkcję i szkolenia.
2. Lokalna waluta palmas.
3. Ponoszenie obowiązków w zakresie zarządzania przez lokalną społeczność.

Pierwszym głównym problemem nowopowstałego banku było znalezienie funduszy na swoją działalność. W latach dziewięćdziesiątych XX wieku, koncepcje związane z gospodarką społeczną nie były jeszcze znane w Brazylii, więc było bardzo trudno uzyskać fundusze na kredyty. Pierwsza pomoc przyszła poprzez współpracę z międzynarodową fundacją związaną z gminą Fortaleza i organizacją pozarządową w Fortalezie - Cearah Periferia², które przekazały 2.000 reali brazylijskich (równowartość około 1.200 USD) na pierwsze pożyczki. Kilka miesięcy później, podpisano umowy z Oxfam³, ale największy impuls przyszedł poprzez nawiązanie współpracy z Bankiem Brazylii, który otworzył dla banku społecznościowego linię kredytową.

Bank Palmas na początku swojej działalności oferował dwie kategorie mikropożyczek:

- pierwsza w oficjalnej walucie Brazylii dla lokalnych małych firm,
- druga konsumpcyjna w lokalnej walucie - palmas dla osób, które mieszkają w dzielnicy.

Aby właściciel firmy mógł skorzystać z mikrokredytu w banku Palmas firma musiała znajdować się w dzielnicy bądź bliskiej okolicy. Przedsiębiorca musiał być członkiem stowarzyszenia społeczności, a także być "godnym zaufania". To ostatnie kryterium podlegało zbiorowej kontroli. Oprocentowanie, oscylowało w granicach od 1,5% do 3,0%, okres spłaty - w ciągu sześciu miesięcy. Kwoty pożyczek wahały się w granicach od 300-10.000 BRL, (czyli około 187-6.250 USD).

Mieszkaniec natomiast otrzymywał mikrokredyt w walucie lokalnej, za którą mógł kupić produkt bądź usługę tylko w Conjunto Palmeira i okolicach, czyli w miejscach gdzie ta waluta była akceptowana. Nabywcy w walucie społecznej otrzymywali zniżki od lokalnych przedsiębiorców, którzy z kolei też na tym korzystali budując sieć lojalnych klientów. Pożyczki wahały się od 20 BRL do 300 BRL (około 12 do 187 USD), a spłaty były regulowane w ciągu dwóch miesięcy. Tylko producenci, przedsiębiorcy mogli wymieniać walutę społeczną na prawdziwe pieniądze, w celu dokonania zakupu materiałów, surowców, itp., bądź przeprowadzenia transakcji gospodarczych spoza dzielnicy.

² Cearah Periferia - pozarządowa organizacja non-profit, założona w 1991 roku, która działa głównie w Fortalezie. Powiązana z Brazylijskim Stowarzyszeniem Organizacji Pozarządowych (Abong) i członek Krajowej Rady Miasta. Jej głównym celem jest wspieranie ruchów miejskich w ich walce, mającej na celu poprawę warunków życia w osiedlach ludzkich poprzez rozwój i wzmocnienie działań zbiorowych w kontekście mieszkań, generowanie dochodów i szkolenia liderów społeczności.

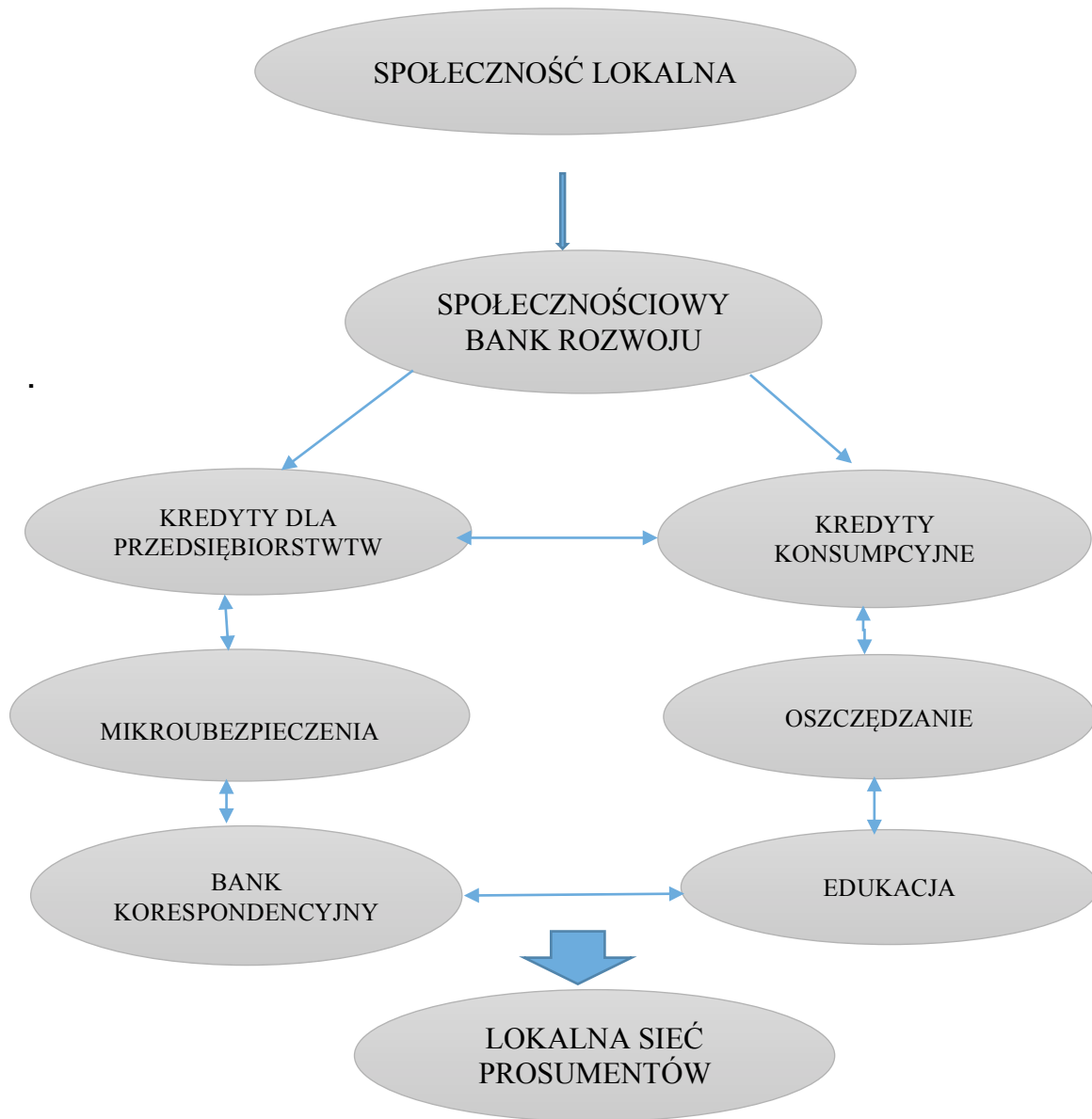
³ Oxfam jest międzynarodową organizacją humanitarną, zajmującą się walką z głodem na świecie i pomagającą w krajach rozwijających się.

Podstawową zasadą przy pożyczkach dla przedsiębiorców jak i zwykłych mieszkańców było przeznaczenie kredytu, które było bardzo ważnym czynnikiem w podejmowaniu decyzji o przyznaniu kredytu. Bank był i jest zarządzany przez stowarzyszenie mieszkańców, choć jest też mały zespół osób, który działa bezpośrednio w banku. Nazwiska wszystkich osób ubiegających się o kredyt są ujawniane publicznie. Mieszkańcy wspólnoty są odpowiedzialni za zobowiązania i oceny przyznanych kredytów. W przypadku, gdy ktoś w złej wierze nie dokona spłaty, jego nazwisko jest ujawniane publicznie, choć jest to sprzeczne z ustawodawstwem krajowym o ochronie danych osobowych.

3. Działalność banku

Dzisiaj bank oprócz udzielania mikropożyczek oferuje również mikroubezpieczenia, różne formy oszczędzania, a także usługi bankowe poprzez bank korespondencyjny, który jest pośrednikiem pomiędzy zwykłymi bankami komercyjnymi a bankiem społecznościowym. Lokalne przedsiębiorstwa wytwarzają produkty i usługi, które w pełni zaspokajają potrzeby mieszkańców dzielnicy a zarazem ich własne. Cały cykl zamknął się w dzielnicy. Mieszkańcy nie mają potrzeby zaspokajania swoich potrzeb poza jej granicami. Wszystkie ich potrzeby poprzez zakup podstawowych produktów (żywność, ubrania, wyposażenie), edukacje, usługi publiczne i bankowe są zaspokajane w dzielnicy, tym samym pieniądź pozostaje w obiegu pobudzając lokalną gospodarkę, przyczyniając się do wzrostu dochodów mieszkańców i zmniejszenia bezrobocia. Dzięki temu zamkniętemu cyklowi stworzyła się lokalna sieć prosumentów.⁴

⁴ Prosument - z angielskiego prosumer, kombinacja słów: profesjonalista/producent i konsument – jest uczestnikiem procesu prosumpcji, czyli użytkownikiem/konsumentem wytwarzającym produkt w celu jego skonsumowania we własnym zakresie, inaczej mówiąc produktu wytworzonego na własny użytek.

Rysunek 1. Lokalna sieć prosumentów

Źródło. Instytut Palmas, strona internetowa: <http://www.institutobancopalmas.org/o-que-e-um-banco-comunitario/> (25.05.2015 r.)

Przedsiębiorcy, którzy sprzedają swoje produkty za lokalną walutę kupują również dalej kolejne produkty, usługi u kolejnych przedsiębiorców, tym samym lokalna waluta przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorstw w dzielnicy i okolicy, a pieniądze pozostają wśród mieszkańców Conjunto Palmeira i nie wypływają na zewnątrz, to z kolei przyczynia się do zmniejszenia ubóstwa i bezrobocia. Aby zobrazować skalę przedsięwzięcia można sięgnąć po wyniki z roku 2009. W tym roku, mikrokredyty dla przedsiębiorców wyniosły 700.000 BRL (ok. 308.000 USD), udzielono ich dla 490 firm. Mikrokredyty konsumpcyjne wyniosły około 36.000 BRL, (czyli ok. 15.840 USD), udzielono ich dla 340 osób. Szczegółowe dane pokazuje tabela 1.

Tablica 1. Zestawienie udzielonych mikrokredytów

Opis	2005	2006	2007	2008	2009
Kredyty udzielone w realach brazylijskich	50.000	120.000	250.000	530.000	700.000
Kredyty udzielone w walucie palmas	3.000	10.000	20.000	25.000	36.000
Ilość osób, która skorzystała z kredytu w realach	70	97	170	310	490
Ilość osób, która skorzystała z kredytu w walucie lokalnej	70	97	170	310	340
Liczba firm akceptujących płatności w walucie lokalnej	90	99	130	180	240
Liczba stworzonych miejsc pracy (formalnych i nieformalnych)	40	69	110	180	160
Liczba młodych osób, które otrzymały pracę po przebyciu szkoleń	90	340	420	860	560
Kobiety z „kobięcych inkubatorów”, które otrzymały pracę	40	40	20	0	25
Targi społecznościowe (średnio 25 wystawców)	26	22	28	17	14
Roczne dochody sklepów społeczno-sciowych w realach brazylijskich	-	25.000	53.000	76.000	55.000

Źródło: R. Barreto Souza, L. Porciuncula: *Microfinance and Community Currency: The Case of Banco Palmas, Brazil*, „The Asian Journal of Public Affairs” Vol. 6. No. 1 Singapur, 15.08.2013

Od powstania w roku 1998 bank przeszedł ogromny rozwój. W marcu 2003 roku, ASMOCONP stworzyło Instituto Palmas de Desenvolvimento e Socioeconomia Solidária (w skrócie Instituto Palmas.) Jest to organizacja społecznościowa non-profit, utworzona z doświadczeń ASMOCONP, która bardzo mocno powiązana jest z Banco Palmas.

Do roku 2003 metodologia finansów solidarnościowych banków rozwoju (w skrócie CDBS) była omawiana w kilku gminach Brazylii, jako skuteczna metoda w walce z ubóstwem i bezrobociem. Rok później, we wrześniu 2004 roku, drugi CDBS został otwarty pod nazwą Banco Par, w gminie Paracuru, Ceara, 70 km od Fortalezy.

Do roku 2005, dwa kolejne banki powstały w stanie Espiritu Santo - Banco Bem (gmina Vitoria) i Banco Terra (gmina Vila Velha). Do 2008 roku były już 34 banki społeczno-sciowe, a w lutym 2011 roku liczba wzrosła do 52 banków w 12 regionach Brazylii.

Oprócz podstawowej działalności, jaką jest udzielanie mikrokredytów bank Palmas podejmuje różne projekty społeczne, które również w znaczący sposób przyczyniają się do walki z ubóstwem i bezrobociem. Są to między innymi:

- **Bairro Escola de Trabalho** („Sąsiedztwo, Szkoła, Praca”) - to projekt praktycznego szkolenia, zatrudnienia i generowania dochodów dla młodzieży w wieku od 16 do 24 lat, w którym przedsiębiorstwa z sąsiedztwa (handlowe, usługowe, itp.) szkolą i zatrudniają młodych ludzi w dzielnicy. Ponad 1000 młodzieży z dzielnicy i okolic brało udział w pierwszych trzech latach realizacji programu.
- **Incubadora Feminina** ("Inkubatory kobiet”) - zostały stworzone przez Instituto Palmas w 2001 roku, skierowane do kobiet mieszkających w dzielnicy i okolicach. Strategią jest integracja tych kobiet na rynku pracy lub wspieranie ich w tworzeniu własnych przedsiębiorstw w celu zapewnienia im własnych dochodów. W 2010 roku kobiece inkubatory trenowały 165 kobiet, a wskaźnik powodzenia na rynku pracy wyniósł 60%.

- **Bate Palmas Company** - to muzyczna grupa młodzieży z Conjunto Palmeiras pod przewodnictwem piosenkarki Parahyba i wsparciu banku Palmas. Poprzez swoją muzykę, Bate Palmas Company reprezentuje kulturę i historię okolicy, a jednocześnie realizuje zasady gospodarki społecznościowej, przez produkcję i sprzedaż własnych wyrobów artystycznych i kulturalnych, w tym instrumentów muzycznych, nagrań CD, warsztatów artystycznych oraz pokazów i innych występów artystycznych. .
- **Community Consultants Course** - jest to program około 400 godzin, sponsorowanych przez Institute Palmas, który ma na celu uczenie młodzieży ze społeczności jak oferować usługi doradcze dla małych firm w okolicy, w tym informowanie o dostępie do kredytów, wykorzystanie lokalnej waluty obiegowej, o szansach takich jak targi i sklepy solidarnościowe wspólnoty, promowanie lokalnych produktów, uczestnictwo w sieci gospodarki solidarnościowej, doradzanie w takich kwestiach jak ceny, marketing, wyposażenie i wiele innych.
- **Palma Tech** - jest to przestrzeń, która oferuje różne warsztaty i kursy w zakresie kształcenia zawodowego, zarządzania w biznesie społecznościowym, stosowania narzędzi gospodarki społecznej, podkreślając kulturę współpracy.
- **Escola Popular Cooperativa Palmas** (w skrócie Palmas EPC) - to projekt stworzony przez Instituto Palmas zachęcający młodzież do kontynuowania wykształcenia w szkołach wyższych. Oferuje studentom zajęcia z wiedzy teoretycznej przygotowujące do zdania egzaminów wstępnych na studia, ponadto oferuje zajęcia z zakresu przedsiębiorczości, rozwijania swoich umiejętności oraz ogólnej wiedzy o udziale działalności społecznej i ochronie środowiska. Każda klasa ma sześć miesięcy szkolenia, w tym 600 godzin pracy w klasie. Nauczycielami są zwykle absolwenci, studenci i nauczyciele szkół publicznych w powiecie.
- **1000 Jovens, 10 Ideias** (1000 Młodzieży, 10 Pomysłów) - to doroczna impreza, która gromadzi tysiące młodzieży z okolicy w celu przeprowadzenia burzy mózgów, w jaki sposób ich zdaniem wspólnota może i powinna zostać poprawiona. Ze wszystkich pomysłów, wybiera się 10 najlepszych, które są przekazywane do realizacji w następnym roku.

Oprócz projektów społecznych działają z powodzeniem przedsiębiorstwa społeczne. Są to małe, formalne lub nieformalne firmy finansowane przez bank Palmas, skierowane na lokalne potrzeby. Projekty są niezależne i wzajemnie połączone poprzez sieć społecznościową. Korzystają one z logo i wydajności struktur banku Palmas. Są to między innymi:

- **PalmaTur** - jest to biuro turystyczne w ramach sieci solidarnościowej banku Palmas, które promuje alternatywną turystykę społeczności miejskiej. Zostało stworzone przez 20 kobiet, które skończyły program szkoleniowy w ramach kobiecych inkubatorów i wpadły na pomysł, aby zaoferować usługi turystyczne. Myślą przewodnią biura jest, iż poza miastem Fortaleza, które bezpośrednio znajduje się nad morzem istnieją również dzielnice oddalone od morza, które, mają do zaoferowania wiele ciekawego.
- **Palma Moda** - to program stworzony dla kobiet cierpiących z powodu uzależnienia od narkotyków, przemocy w rodzinie, a także innych niepowodzeń. Program, który ma dać im szansę nauczyć się różnych umiejętności w dziedzinie mody, a także, aby być częścią społeczeństwa i pracować na własny rachunek. Palma Moda produkuje szeroką gamę kolekcji odzieży, torebek, butów i wiele innych.
- **Palma Limpe** - produkuje materiały czyszczące: detergenty, środki dezynfekujące, wybielacze, zmiękczacze do tkanin, płynny воск. Osoby pracujące w Palma Limpe to głównie młodzież z gminy.
- **Loja Solidaria** (sklep solidarnościowy) - działa z siedzibą w banku Palmas, sprzedaje produkty wytwarzane w okolicy.

- **Palma Natus** - został stworzony w 2005 roku i współpracuje z rzemieślnikami produkującymi ręcznie produkowane mydła i preparaty ziołowe.

Podsumowanie

Conjunto Palmeiras było zapomnianą przez władze dzielnicą z ogromnym bezrobociem i ubóstwem. Stworzony w 1998 roku Bank Palmas dziś jest wzorem dla innych rejonów Brazylii. Swoją działalność rozpoczął od portfela kredytowego w wysokości 2.000 reali, opierając się na wolontariacie niektórych mieszkańców stał się tak silny, że dziś portfel kredytowy banku stanowi około 1.000.000 reali i podejmuje różne działania dla rozwoju ekonomicznego lokalnej społeczności. W wyniku podjętych działań oraz przede wszystkim w wyniku lokalnej produkcji i konsumpcji bank doprowadził do umów i sojuszków, które pozwoliły rozwinąć potencjał gospodarczy dzielnicy.

Pomimo działalności banku procent ubóstwa i bezrobocia nadal jest wysoki i daleki od ideału. Może to wynikać z faktu, że „penetracja” banku Palmas nie jest jeszcze wystarczająca, aby odpowiedzieć na potrzeby całego Conjunto Palmeiras. Należy jednak pamiętać, że nie ma "magicznej kuli", która rozwiąże wszystkie problemy. Jednak pozytywne efekty są na pewno zauważalne. Największym osiągnięciem było znalezienie funduszy, ich uruchomienie i zarządzanie nimi przez wspólnotę. Bank działając na zasadach demokratycznego uczestnictwa, przy wykorzystaniu własnej waluty palmas oraz przy zastosowaniu trójosiowej metodologii osiągnął wielki sukces. Przeprowadzone badania przez the Interdisciplinary Laboratory of Social Management Studies przy Federal University of Ceará, dziesięć lat po stworzeniu banku, wskazały na pozytywne wyniki w zakresie percepcji społecznej dotyczącej lokalnego rozwoju, tworzenia miejsc pracy, poprawy dochodów i poziomu życia. Przy wsparciu ze strony rządu federalnego Brazylii, Bank Palmas dostarczył wsparcie techniczne i konsultacje metodologiczne i pomógł założyć ponad 54 innych banków.

Historia Banku Palmas i rozwiązania Joaquina de Melo Neto Segundo, pioniera alternatywnych walut społecznych, zostały uznane za zupełnie wyjątkowy system na świecie i rzeczywiście stają się popularne. Pojawiają się tam, gdzie przychodzi kryzys. Poważne walutowe eksperymenty miały już miejsce w Peru i Kolumbii, a Boliwia i Urugwaj też mają zamiar z nich skorzystać. Adela Plasencia, autorka książki „Social Currency and Supportive Markets”, uważa, że takie społeczne systemy walutowe nie zastępują, ale mogą uzupełniać te konwencjonalne, do tego wspomagają rozwój lokalny, a przez to również mają wpływ na ograniczenie bezrobocia.

Literatura

1. Barca S., *Conjunto Las Palmeiras, Fortaleza, Brazil: Banco Palmas*, United Cities and Local Governments (UCLG), Grudzień, 2010
2. Barreto Souza R. & Porciuncula L., *Microfinance and Community Currency: The Case of Banco Palmas, Brazil*, „The Asian Journal of Public Affairs” Vol. 6. No. 1 Singapur, Sierpień 2013
3. Braz J., Camara Neiva A., Teixeira Nakagawa C., *Community development and social currency*, Veblen Institute for Economic Reforms, Luty 2014
4. Câmara Neiva A., Braz J., Jamra Tsukumo D., Melo J., *Solidarity Finance and Public Policy: The Brazilian experience of community development banks*, NGLS – The United Nations Non-Governmental Liaison Service, Genewa, Maj 2013
5. Cachicatar M., Luque Sanchez M.L., Panzuela Malgosa M., Palacios A., Pierce A., Roseo E., *Developing a monitoring and evaluation system for Instituto Palmas., a Network of*

Community Development Banks in Brazil, Final Report: Economic and Political Development Concentration School of International and Public Affairs, Columbia University, Maj 2012

6. Jayo M., Pozzebon M., Diniz E., *Microcredit and Innovative Local Development in Fortaleza, Brazil: The Case of Banco Palmas*, Canadian Journal of Regional Science, FGV-EAESP (Brazil) e HEC Montreal (Canada), Wrzesień 2009
7. Instituto Palmas, <http://www.institutobancopalmas.org/>

BANK PALMAS CASE FROM BRAZIL AS A WAY TO FIGHT WITH LOCAL CRISIS THE XXI CENTURY

Summary

This paper describes the activities of the Bank Palmas from Brazil who, acting on the principles of democratic participation and by using its own currency achieved great success. In these times, where most countries are coping with a smaller or larger economic crisis, the bank's experience in Brazil, using concepts of solidarity economy, may be an important clue for crisis Countries. The aim of the author was to show how the solidarity economy which assumes the integration of producers and consumers, in which circulates money can contribute to the fight against unemployment and to increase incomes and living standards of the local community.

Keywords: Alternative currency, the solidarity economy, unemployment, prosumers network

Beata Geruzel-Dudzińska
doktorantka Wydziału Ekonomicznego
Uniwersytet Gdański
e-mail: beata.gd@op.pl